

Fördjupningstema: När barn far illa, kränkningar och mobbning på förskolan

Handledning för dig som utbildningsledare

SYFTE OCH MÅL

Syftet med fördjupningstema kränkningar och mobbning är att du och dina kollegor ska kunna upptäcka och agera om barn på något sätt far illa på förskolan. Förskolans officiella styrdokument som skollagen, diskrimineringslagen och läroplanen använder inte begreppet våld i sina texter, utan i stället kränkning, diskriminering, trakasserier, sexuella övergrepp och mobbning (även om just ordet mobbning inte finns med i skollagen). När vi använder begreppet barn som far illa eller våld i det här temat så omfattar vi alltså alla dessa former av övergrepp.

Våld mot barn i förskolan handlar om att andra barn eller vuxna som arbetar på förskolan på olika sätt skadar, kränker eller bemöter barn på ett felaktigt sätt. Att som barn bli utsatt på förskolan kan ge lika allvarliga konsekvenser som vid andra former av barnmisshandel. För ett barn kan det till och med vara särskilt svårt när något händer på förskolan, eftersom det är en plats som ska stå för trygghet och stabilitet med vuxna som de kan lita på, få stöd av och söka tröst hos.

Fördjupningen är upplagd på ett lite annat sätt än gruppspårets teman där du kan gå till basprogrammet för att söka vidare om du ville veta mer. Basprogrammet innehåller inte material om hur barn och unga kan utsättas för olika former av

övergrepp i förskola, skola eller någon annan verksamhet. I stället kan du hitta anteckningar under bilderna i powerpointpresentationen som du kan använda för att stödja gruppen i deras lärande.

I det här fördjupningstemat kommer dina kollegor att få kunskap om hur ett barn kan utsättas på olika sätt av personal och andra barn. Det kan handla om brottsliga handlingar som exempelvis sexuella övergrepp, men också om olika former av diskriminering, kränkande behandling eller bemötande. Oavsett vilken form av utsatthet det gäller så måste du och dina kollegor kunna ge skydd och stöd åt det drabbade barnet, andra barn och personal. På många förskolor finns riktlinjer och rutiner för vad som ska göras när något inträffar. I scenariot med Mika finns förslag på en uppgift där ni tillsammans kan gå igenom den handlingsplan mot diskriminering och kränkning som gäller för just ert förskola.

Fokus i det här temat handlar främst om ett förebyggande arbete: hur kan ni arbeta för att barn aldrig ska behöva fara illa på förskolan? Hur kan ni skapa en gemensam värdegrund som alltid ligger till grund för ert bemötande av barnen och

deras vårdnadshavare. Ett viktigt perspektiv som temat behandlar är hur ni kan förebygga en så kallad tystnadskultur. Och hur ni kan gå till väga om en sådan kultur har uppstått i någon del av verksamheten.

Målen med fördjupningstemat är att du och dina kollegor ska få ökad kunskap om

- vilka olika former av våld som ett barn kan bli utsatt för på förskolan
- hur ni kan skapa en gemensam värdegrund i synen på våld och annan form av utsatthet i er verksamhet. När får barn illa på förskolan?
- om vad en tystnadskultur innebär och hur den kan förebyggas.
- vilken handlingsberedskap ni behöver ha både när det gäller akuta händelser och i situationer som kräver ett långsiktigt och systematiskt förebyggande arbete.

För att uppnå målet om en gemensam syn på våld innehåller fördjupningen frågor som lyfter värderingar och skillnader i synen på vad som kan vara

- kränkningar av barn
- diskriminering mot barn
- mobbning av barn.

I detta ingår också att diskutera om pedagogers olika syn på kränkningar, diskriminering och mobbing kan få betydelse för det praktiska arbetet.

KURSMATERIAL

- En powerpointpresentation med ett upplägg och bilder som du kan utgå ifrån. Du kan flytta och anpassa bilderna i presentationen så att upplägget passar för din arbetsgrupp.
- Ett faktablad som du kan välja att skriva ut på papper, men den finns också digitalt och inläst.
- Två scenario med tillhörande instruktioner; filmen om Mika och hennes mamma Sara och ett textbaserat som handlar om Axel.

SCHEMAFÖRSLAG KRÄNKNINGAR & MOBBNING

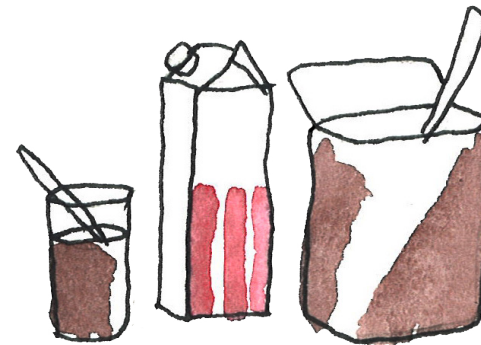
I powerpointpresentationen "När barn blir utsatta för våld, kränkningar och mobbning på förskolan" hittar du förslag på ett upplägg som tar ungefär 2–3 timmar (beroende på hur lång tid du avsätter för reflektioner och diskussioner i de olika momenten). Du kan självklart välja att använda delar av upplägget genom att välja ut vissa powerpointbilder och filmer. Schemaförslaget består av sex moment och är planerat för en träff, men du kan naturligtvis dela upp det i flera tillfällen. Om det är första träffen så utgår det här upplägget från att ni redan har genomfört introduktionsföreläsningen av utbildningen.

1. Introduktion - När barn blir utsatta för våld, kränkningar och mobbning på förskolan

Presentera kursens upplägg och innehåll.

2. Fakta om våld, kränkningar och mobbning på förskolan

Ge deltagarna baskunskaper i ämnet. Ta del av faktabladet. Det går att göra på olika sätt: antingen läser var och en faktabladet själva eller så lyssnar ni på det tillsammans. Ett annat alternativ är att du ser till att deltagarna har läst faktabladet innan träffen.

SCHEMAFÖRSLAG KRÄNKNINGAR & MOBBNING

3. Fördjupa och diskutera faktabladet

Följ upp och fördjupa innehållet i faktabladet:

- Värdegrund och styrdokument
- Olika former av utsatthet som ett barn kan möta på förskolan
 - Diskriminering
 - Kränkande behandling
 - Trakasserier och sexuella trakasserier
 - Sexuella övergrepp
- Registerkontroll
- När barn utsätter andra barn (mobning, sexuella övergrepp)
- Förebyggande arbete
- Tystnadskultur

Du kan själv välja hur mycket tid du och din arbetsgrupp ska lägga på den här punkten. Välj ut de powerpointbilder som du vill fördjupa eller diskutera. I anteckningarna på vissa powerpointbild finns kunskapsstöd och instruktioner för dig som kursledare. Om du bedömer att faktabladet fyller deltagarnas behov av kunskap så kan du hoppa över det här momentet.

4. Diskutera ett scenario: "Filmen om Mika och Sara" eller "Alex"

"Filmen om Mika och Sara" spelar upp ett scenario som du kan använda som diskussionsunderlag. Det finns också ett skriftligt scenario som handlar om Alex som du kan använda som diskussionsunderlag. Instruktioner för hur du kan leda diskussionerna finns i kursledarmappen.

5. Sammanfattning och utvärdering av dagen

Avsluta fördjupningstemat genom att sammanfatta vad som har kommit upp under träffen och fråga vad gruppen har fått med sig.

